

Kalėdų pasaka

Kalėdų asilas ir jautis

Asilas, vedamas Juozapo, Betliejaus keliu nešė Mariją: ji buvo lengva – visas svoris buvo ateitis joje. Jautis sekė vienas.

Pasiekę miestą keliauninkai sustojo apleistame tvarte ir Juozapas ėmėsi darbo. „Tie žmonės be galo keisti, – svarstė jautis, – tik pažiūrėk, ką jie sugeba padaryti savo rankomis. Tai daug geriau nei mūsų kojos ar kanopos. Mūsų šeimnininkui nėra lygių – jis sumeistrauja, pataiso daiktus, ištiesina lenktą ar sulenkia tiesų, daro tai, ką reikia, be skundų, be liūdesio.“ Juozapas išeina ir greitai grįžta nešinas šiaudais, ir ne bet kokiais, o geltonais, švytinčiais, kurie jau yra stebuklo pradžia. „Ką čia ruošia? – ima svarstyti asilas. – Sakytum, lopšelj vaikui...“

–Mums jūsų reikės šią naktį, – sako Marija asilui su jaučiu.

Gyvuliai ilgesingai susižvalgo, stengdamiesi ką nors suprasti, ir sugula miegoti.

Juos greitai pažadina švelnus balsas, sklindantis per visą dangų. Atsikėlęs jautis pamato, kad ėdžiose miegantį mažą nuogą vaikelį ir ima savo kvapu jį šildyti...

Savo šypsena Marija jam dėkoja. Sparnuotos būtybės įskrenda ir išskrenda tarsi sienų visai nebūtų. Juozapas grįžta nešinas kaimynų paskolintais vystyklais.

–Nuostabu, – sako staliaus balsu, stipriu nuo susijaudinimo. – Neįtikėtina, vidurnaktis, o šviesu, kaip dieną. Vietoje vienos saulės spindi trys ir bando susijungti į vieną.

Auštant atsikėlęs jautis atsargiai stato kanopas bijodamas pažadinti vaikelį, numinti dangaus gėlę ar netyčia užkliudyti angelą. Viskas tapo nuostabiai sudėtinga.

Kaimynai ateina aplankyti kūdikėlio ir motinos. Tai vargdieniai, kurie teturi dovanoms savo spindinčius veidus. Po to ateina kiti, atneša riešutų, pupelių.

Jautis su asilu pasitraukia į šalį ir praleidžia svečius. Jie patys savęs klausia – kaip jie atrodys vaikeliui, kuris jų dar nematė.

–Mes juk nesame kokie monstrai, – sako asilas.

–Bet suprask, kad mūsų veidai, nepanašūs nei į jo, nei į jo tėvų, gali jį išgąsdinti.

–Ėdžios, tvartas, stogas su balkėmis nėra panašūs į jo veidą ir vis dėlto jis jų nebijo.

Jautis vis dar nerimavo. Atrajodamas jis mąstė apie savo ragus: „Tikrai baisu, kai neišgąsdindamas negali prisitarti prie tų, kuriuos labiausiai myli. Nuolat turiu stengtis, kad ko nors nesužeisčiau; nors tai visai ne mano būdai – be rimtos priežasties susipykti su daiktais ar žmonėmis. Nesu aš „blogietis“. Bet visur, kur tik beeičiau, atsiduriu su savo ragais, su jais pabundu, su jais užmingu ir kai einu per rūką, du kieti ragai yra su manimi ir manęs nepalieka. Aš jaučiu juos net naktį savo sapnuose.“

Didelė baimė užvaldė jautį, pagalvojus apie tai, kad norėdamas vaikelį sušildyti, buvo priėjęs arti. O jei netyčia jį bus užkliudęs ragais!

–Tau negalima taip prisitarti prie mažučio, – sako asilas, tarsi atspėjęs jo mintis, – nereikia apie tai net svajoti, tu jį sužeisi. Ir dar gali jį apseilėti, nes kai esi laimingas, nenulaikai seilių. Ir apskritai, kodėl seilėjiesi, kai tau kas nors patinka? Pasilaikyk jas sau. Nebūtina tai visiems rodyti.

–...

–Bet aš jam padovanosiu savo dvi ausis. Supranti, jos kruta, lankstosi į visas puses, yra bekaulės ir minkštos. Iš pradžių jos truputį gąsdina, bet tuojau pat nuramina. Tai yra būtent tai, ko reikia, kad pralinksmitum vaiką, ir, beje, tai lavina tokio amžiaus vaikus.

–Taip. Suprantu. Niekada tau ir neprieštaravau. Juk nesu toks kvailas.

Kadangi asilas atrodė visai patenkintas, jautis pridūrė:

–Nepūsk jam taip į veidą, uždusinsi.

–Kaimietis, – atkirto asilas

Asilas stovi prakartėlės kairėje, jautis – dešinėje, tose vietose, kuriose jie buvo gimimo metu ir kurias jautis, protokolo mėgėjas, ypatingai pamėgo. Jie ten lieka orūs ir nejudrūs valandų valandas, tarsi pozuotų nematomam tapytojui.

Vaikelis užmerkia akyles ir užsnūsta. Sapnelyje jo laukia spindintis angelas, kad ko nors išmokytų ar paklaustų.

Gyvas Angelas išnyra iš Jėzuli sapno ir pasirodo tvartelyje. Nusilenkęs prieš naujagimį, jis aplinkui jo galvą nutapo spindinčią aureolę. Kitą – Mergelei, trečią – Juozapui. Po to jis atsitolina savo sparnų ir plunksnų spindesyje, kurių baltumas ir šnarėjimas primena jūros bangas.

–Mums nėra aureolės, – konstatuoja jautis. Žinoma, angelas žino, ką daro. Mudu su asilu esame per maži šiam reikalui. Ką gi mes padarėme, kad nusipelnytume tą aureolę?

–Tu, aišku, nieko nepadarei, kad laimėtum aureolę, bet pamiršti, kad aš nešiau Mariją.

Jautis svarsto savo širdyje. „Kaip gali būti, kad tokia graži ir lengva mergelė savyje slėpė tą vaikelį?“

Turbūt jis galvojo garsiai, nes asilas atsakė:

–Yra dalykų, kurių tu negali suprasti.

–Kodėl vis sakai, kad aš negaliu suprasti. Nugyvenau daugiau už tave, dirbau kalnuose, lygumose ir net prie jūros.

–Ne tame esmė, - nori pasitaisyti asilas.

–...

Patylėjęs pridūrė:

–Kalba eina ne tik apie aureolę. Esu tikras, kad tu, jauti, nepastebėjai, jog vaikelis skęsta aukso dulkėse ir dar geriau nei aukso dulkėse...

–Tai daug subtiliau, – sako jautis, – nuo jo kūno sklinda tarsi šviesa, tarsi paaukuotas garas.

–Tu sakai, kad aš patikėčiau, jog tu visa tai matai...

–Nemačiau?

–Jautis įvaro asilą į tvarto kampą, kur atrajodamas, šiaudus buvo apkaišęs stiebeliais, vaizduojančiais dieviškojo kūno spindėjimą. Tai buvo pirmoji koplyčia. Šiaudus jautis atsinešė iš lauko. Jis nedrįso paliesti išėdžių, nors jie buvo labai skanūs – jį buvo apėmusi šventa baimė.

Iki vėlumos jautis su asilu lauke rupšnojo žolę. Nors akmenims reikia daug laiko, kad ką nors suprastų, lauke jau keletas žinojo apie reikalą. Jie matė net akmenėlių, nežymiai pakeitusį spalvą ir formą, liudijantį, jog jau viską žino. Buvo net lauko gėlių, kurios žinojo ir turėjo išsiskleisti. Tai buvo visas menas lauke rupšnoti žolę neišniekinant šventumo palytėjimo. Galiausiai, jaučiui nebeatrodė taip svarbu būti. Laimės jam buvo per akis. Prieš gerdamas jis suabejo davo: „Ar šitas vanduo žino naujieną?“

Suabejojęs jis dažniausiai negerdavo, ir eidavo toliau, kur vanduo buvo drumstesnis ir neatrodė ką nors žinaš. Kartais niekas neguosdavo jaučio, tik šaltas gurkšnis gerklėje, kurį nurijęs pasigailėdavo: „Be reikalo, neturėjau jo gerti“.

Net ir oras jam atrodė šventas – jis beveik nedrįsdavo kvėpuoti bijodamas įtraukti kokį angelą.

Jautis gėdijosi nesąs visada toks švarus, koks norėtų būti. „Reikės geriau apsišvarinti nei anksčiau. Reikia būti atsargesniam. Taip pat turiu žiūrėti, kur statau savo kanopas.“

Asilas buvo visame savo gražume. Saulei įspindus pro tvartelio langą, abu gyvuliai ėmė ginčytis, kuris iš jų galėtų užstoti šviesą, kad taip nespigintų vaikeliai.

„Truputis saulės visai nekenktų, – mąstė jautis, – bet jei ką pasakysiu, tai asilas vėl ims aiškinti, jog esu nepraustaburnis.“

Vaikas miegojo ir mąstydamas savo sapne, kartais suraukdavo antakius. Vieną dieną, kol Marija prie slenksčio kalbėjosi su smalsiais lankytojais ir atsakinėjo į jų klausimus, asilas savo snukiu švelniai apvertė kūdikėlį. Marija, grįžusi prie vaiko, labai išsigando: ji rado vaiką gulintį kitaip, nei buvo palikusi.

Pamačiusi, kas nutiko, ji leido asilui suprasti, jog taip elgtis netinka. Jautis savo stebėtina tyła jai akivaizdžiai pritarė. Savo nebylumui jis mokėjo suteikti rimtumo niuansus. Šaltomis dienomis buvo galima sekti jo mintį ir daug ką suprasti pagal garo kamuolių didį, kurie virto iš jo šnervių.

Jautis tik netiesiogiai sau leisdavo patarnauti kūdikiui: pritraukdamas prie savęs tvarto muses (kiekvieną rytą jis eidavo pasitrinti nugaros į sausą medį) ar ištraiškydamas vabaliukus ant sienos.

Asilas gaudė garsus lauke ir, kai tik kas nors pasirodydavo įtartino, užstodavo tarpdurį. Kad viskas atrodytų kuo įspūdingiau, jautis negaišuodamas stodavosi už asilo. Tol, kol grėsdavo pavojus, jie įsirėžę stirsodavo prie įėjimo: galva ir kūnas prisipildydavo švino. O akys žibėdavo budriau nei bet kada.

Jautis su nuostaba žiūrėjo į Mariją, kai ji šypsodamasi pasilenkdavo prie prakartėlės. Juozapas, nepaisant jo barzdos, tai darydavo pačiu savo buvimu arba grodamas dūdele. Jautis irgi norėjo ką nors pagroti. Juk tereikėjo tik pūsti.

„Aš nenoriu nieko bloga galvoti apie šeimnininką, bet nemanau, kad jis savo kvapu galėtų sušildyti kūdikėlį Jėzų. Kas dėl dūdelės, tai pakaktų, kad pasilikčiau vienas su vaikiu, tada nesigėdydamas galėčiau pagroti.“ Jis tapo būtybe, kuriai reikia globos, o jautis jautėsi galįs tai suteikti.

Kai eidavo į ganyklą, jautis dažnai atsilikdavo nuo asilo.

– Kur grybauji?

– Tuoju grįšiu.

– Ko taip atsilieki? – neatstodavo asilas.

– Einu pažiūrėti, ar jam nieko nereikia? Ką gali žinoti?

– Palik jį ramybėje!

Jautis sugrįždavo. Tvarto sienoje buvo skylė, – vėliau ją pavadino jaučio akimi, – per kurią piemu žiūrėdavo, kas dedasi viduje.

Vieną dieną jautis pamatė, kad Juozapo ir Marijos nėra viduje. Ant suoloelio, netoli jaučio snukio gulėjo palikta dūdelė, kaip tik – nei per toli nei per arti nuo kūdikėlio.

„Ką galėčiau pagroti? – klausė savęs jautis, kuris niekada nediršo nieko pasakyti kūdikiui, jei ne per šį muzikos instrumentą. Artojo dainą? Ar narsaus jautuko kovos melodiją? O gal laimingos telyčaitės dainelę?“

Dažnai jaučiai dedasi atrajoja, nors iš tikrųjų savo sielos gelmėje jie dainuoja.

Jautis papūtė dūdelę ir, be jokios angelo pagalbos, pasklido švelnus skambėjimas. Kad pamatyty muzikantą, vaikas kilstelėjo galvelę. Bet fleitininkas dar nebuvo patenkintas rezultatu. Jis buvo įsitikinęs, kad kieme jo niekas negirdėjo. Deja, klydo.

Greitai atsitraukė bijodamas, kad kas nors, o ypač asilas, neįeity ir nesurastų jo grojančio.

– Ateik, – vieną dieną Marija pakvietė jautį, – kodėl neprisiartini prie mano sūnaus, kurį taip gerai šildei, kai jis dar buvo nuogas?

Įsidrąsinęs jautis įsitaisė šalia Jėzaus, kuris jį begalo pamalonino abiem rankomis sugaudamas jo snukį. Jautis sulaukė dabar visai neberekalingą kvėpavimą. Jėzus šypsojosi. Jaučio džiaugsmas buvo nebylus. Jis apėmė visą kūną, užpildė iki pat ragų galiukų.

Vaikas žiūrėjo į asilą ir jautį. Asilą, pernelyg pasitikintį savimi, ir didžiai niūrų jautį, dar labiau jaučiantį savo tamsumą šalia iš vidaus spindinčio veido, kuriame tarsi iš tolimo kambario sklido šviesa pro nematomas užuolaidas.

Žiūrėdamas į rimtą jautį, vaikas ėmė kvatotis.

Galvijas nelabai suprato to juoko ir pagalvojo, ar tik vaikas nesišaipto iš jo. Gal reikėjo rimčiau atrodyti? O gal atsitraukti?

Kūdikis vis skardžiau juokėsi, kad jautis suprato, jog turi pasilikti. Mergelė ir kūdikis žiūrėjo vienas į kitą iš arti ir nežinia, kuris labiau kitu didžiavosi. „Viskas yra džiaugsmui, pagalvojo jautis, jis niekada nematė tyresnės motinos ir gražesnio vaiko. Bet kartais tiek vienas, tiek kitas atrodė labai rimti!“

Jautis ir asilas ruošėsi grįžti į tvartelį. Gerai apsižiūrėjo bijodami apsirikti:

– Tik pažiūrėk į žvaigždę, kuri juda danguje, – sako jautis, – kokia graži, ji man šildo širdį.

– Sakyk, ką nori, bet, mano manymu, ji juda priešais mus. Pažiūrėk, kaip žemai danguje. Sakytum, kad ji veda mūsų tvarto link. O po ja yra trys būtybės, aplipusios brangiais akmenimis.

Gyvuliai prisiartinę prie tvarto slenksčio.

– Ką manai, jauti, kas dabar bus?

– Tu per daug klausinėji, asile. Man pakanka matyti tai, kas vyksta. Ir tai jau daug.

– Aš turiu apie tai savo nuomonę.

– Eikit, Šiu, – paragina Juozapas atidaręs duris. – Ar nematote, kad užremiate duris ir trukdote šiems žmonėms įeiti.

Gyvuliai pasitraukė praleisdami karalius. Jie buvo trise, ir vienas iš jų, visiškai juodas atstovavo Afrikai. Jautis tuoj pat ėmė jį sekti. Jis norėjo įsitikinti, ar negras tikrai buvo geranoriškas naujagimiui.

Kai Juodasis prisikišo arčiau, kad pamatytų kūdikį (jis turėjo būti kiek trumparegis), jo veidas, švitintis ir skaidrus kaip veidrodis, atspindėjo vaikelio paveikslą taip pagarbiai ir su tokiu dideliu savęs užmiršimu, kad jaučio širdį užliejo švelnumas. „Tai „gerietis“, – pagalvojo jis.– To niekad nebūtų padarę kiti du.“

Po kiek laiko pridūrė: „Jis netgi šauniasias iš visų trijų“.

Jautis staiga pastebėjo baltuosius karalius, į savo bagažus brukančius po šiaudų kuokštelį, išpeštą iš prakartėlės. Juodasis karalius neėmė nieko.

Sugulę vienas šalia kito ant pakloto gulto, kurį paskolino kaimynai, karaliai sumigo.

„Keista, – galvojo jautis, – net miegant nenusiimti karūnų. Tas kietas daiktas turi trukdyti labiau nei ragai. Su tais visais spindinčiais brangakmeniais ant galvos turėtų būti sunku užmigti.“

Jie miegojo tvarkingai sugulę, tarsi antkapių statulos. Jų žvaigždė švietė virš tvarto.

Vos brékstant visi trys vienodai pašoko iš miego. Jie susapnavo tą patį angelą, kuris patarė tuoj pat išvykti ir neužsukant pas pavydujų Erodą, kad pasakytų, jog matė kūdikėlį Jėzų. Jie išėjo palikdami žibėti žvaigždę virš tvartelio, kad visi žinotų, jog tai yra čia.

JAUČIO MALDA

Dieviškasis vaikelis, nereikia manęs teisti pagal mano suglumusią ir nenuovokią išvaizdą. Nejaugi vieną dieną aš negalėčiau būti nebešanašus į mažą judančią uolą?

Reikia, kad tu žinotum, jog mano ragai tėra ornamentas, prisipažinsiu tau, jog niekada jais nepasinaudojau.

Jėzau, apšviesk visą skurdą ir sumaištį, kurie yra manyje. Išmokyk delikatumo, tavo kojytės ir rankytės taip kruopščiai pritaisytos prie tavo kūnelio. Mano mažasai pone, vieną kartą turėsi paaiškinti, kodėl vieną dieną man pakako pasukti galvą, kad tave visą pamatyčiau? Dėkoju, kad galiu klūpėti priešais tave, dieviškasis vaikelis, bei gyventi angelų ir žvaigždžių draugijoje! Kartais suabejoju, ar tu kartais nebuvai blogai informuotas, ar tikrai aš turiu čia būti. Tu turbūt nepastebėjai, kad ant mano nugaros – didelis randas, o ant šono trūksta plaukų, visa tai gana šlykštu. Nereikia ieškoti toli, juk čia galėjo būti paskirtas mano brolis arba pusbrolis, kurie yra daug šaunesni už mane. Ar liūtas arba erelis nebūtų buvę tinkamesni?

– Nutilk, – pertraukia asilas, – ką ten vis dūsauji, argi nematai, kad atrajodamas trukdai jam miegoti.

„Jis teisus, – pagalvoja jautis, – kai ateina metas, reikia mokėti nutilti, nors nežinai, kur dėtis iš laimės.“

Bet asilas taip pat meldėsi:

„Asilams, kurie neša, asilams, kurie tempia krovinius, gyvenimas bus gražus po kojomis, smagiose pievose asiliukai leis savo dienas. Tavo dėka, jaunikaiti, akmenys pasiliks

šalikelėse ir niekas jų nesvaidys į mus. Bet kodėl gi mūsų kelyje dar bus šlaitų ir net kalnų? Ar lyguma netiktų visiems? Ir kodėl jautis, būdamas stipresnis už mane niekada nieko neneša ant savo nugaros? Kodėl mano ausys tokios ilgos, o uodegos nėra vien iš ašutų? Kodėl mano kanopos tokios mažos, o krūtinė tokia siaura, kad balsas primena pavasarinio krioklio šniokštimą? Be gal visa tai nebus amžina?“

Naktimis sekė eilė budėti pakaitomis tai vienai, tai kitai žvaigždei, kartais – ištisiems žvaigždynams. Kad niekas nepastebėtų šios dangaus paslapties, vienas debesys uždengdavo skylę, kurią palikdavo budinčios žvaigždės. Buvo nuostabu matyti, kaip didžiulės, tolimos žvaigždės tapdavo mažytėmis, kad pakibtų virš prakartėlės, ir kaip pasilaikydavo sau šilumos, šviesos ir didybės perteklių, skleisdamos jų tik tiek, kiek reikia, kad apšviestų ir sušildytų tvartelį, kad neišgąsdintų vaikelio. Pirmosios krikščionybės naktys... Mergelė, Juozapas, Kūdikėlis, Jautis ir Asilas buvo nepaprastai natūralūs. Tas jų tikrumas, kuris dieną išsisklaidydavo ir išsibarstydavo tarp lankytojų, nusileidus saulei vėl susitelkdavo ir įgaudavo nepaprastą tirštumą.

Tarpininkaujant jaučiui ir asilui daugybė gyvūnų norėjo išvysti Kūdikėlį Jėzų. Kartą jautis su Juozapo pritarimu paskyrė arklį, garsėjantį grakštumu ir vikrumu, kad jis rytojaus dieną sušauktų visus gyvūnus, norinčius ateiti prie prakartėlės.

Asilas ir jautis svarstė, ar saugu įleisti plėšrūnus, roplius, kupranugarius, dramblis ir visus kitus gyvius, kurie turėjo per daug kuprų, straublių, kaulų ar kailio.

Iškilo klausimas ir apie šlykščius vabzdžius, skorpionus, didelius vorus, gyvates barškuoles ir visus tuos, kurie kaip dieną, taip ir naktį, ir netgi auštant, kai viskas tyra, savo liaukose gamina nuodus.

Mergelė nesibaimino:

– Galite visiems leisti užeiti, mano kūdikis toks pat saugus lopšyje kaip ir dangaus aukštybėse.

– Vieną po kito! – beveik kareivišku tonu pridūrė Juozapas. – Nenoriu, kad per tarpdurį vienu metu brautųsi du gyvuliai, po to nebesusigaudysime.

Kiekvienas jautėsi turįs pasitaisyti prieš nuodingus gyvius, todėl pradėjo nuo jų. Neliko nepastebėtas gyvačių taktiškumas, kurios prašliaužė kiek galėdamos toliau nuo Mergelės. Jos išnyko taip ramiai ir didingai, tarsi būtų balandžiai ar šunys sekiai. Buvo tokių mažų gyvių, kad sunkiai galėjai žinoti, ar jie jau tvarte, ar vis dar laukia

už durų. Atomams buvo skirta visa valanda apskristi garbės ratą aplinkui prakartėlę. Pasibaigus valandai Juozapas, liepė užėiti kitiems gyvūnams, nors juto lengva niežtėjimą, nes dar ne visi maži gyviai buvo praėję.

Šunys negalėjo neišreikšti savo nusistebėjimo: kodėl jie negavo leidimo pasilikti tvartelyje kaip jautis ir asilas. Užuoat atsakę visi juos paglostė, ir jie patenkinti pasitraukė.

Užuodę, jog tvartelio link artinasi liūtas, jautis ir asilas sunerimo. Juo labiau kad tas kvapas buvo stipresnis už smilkalų, myros ir kitų kvėpalų, kuriuos dosniai išbarstė karaliai.

Jautis įvertino Juozapo ir Marijos svetingumą bei pasitikėjimą priimant svečius. Bet vis dėlto palikti vaikelį, šią subtilią šviesą, šalia gyvulio, kurio vien kvėpavimas gali viską užpūsti...

Buvo suprantamas jaučio ir asilo nerimas, matant besiantinantį liūtą, prieš kurį jie visiškai suakmenėjo. Jie negalėjo su juo kovoti daugiau nei su griausmu ar žaibu. Ir jautis, nusilpęs nuo pasninko, pasijuto greičiau bejėgis nei narsus.

Įėjo liūtas, kurio gaurų niekas kitas nešukavo, išskyrus dykumų vėją. Jo melancholiškos akys kalbėjo: „Aš tesu tik liūtas, ką gi aš galiu, esu tik žvėrių karalius.“ Matėsi jo rūpestis užimti kuo mažiau vietos tvartelyje (nors tai nebuvo taip paprasta), kvėpuoti niekam netrukdam, pamiršti savo išlenktus nagus ir raumeningus nasrus. Jis artinosi nuleidęs akis, slėpdamas savo nuostabiuosius dantis kaip kokią gėdingą ligą. Toks kuklus, kad galėjai pamanyti, jog jis priklauso tai liūtų rūšiai, kurie atsisakė suėsti šventąją Blondiną. Mergelė pasigailėjusi jo nusišypsojo. Liūtas žvelgė pirma savęs tarsi beviltiškai klausdamas: „Kuo aš kaltas, kad esu toks didelis ir stiprus? Jūs gi žinote, kad nieko nesu suėdęs, išskyrus būdamas alkanas ar iš didybės. Taip pat suprantate, reikėjo pasirūpinti liūtukais. Mes visi daugiau ar mažiau bandėme tapti žolėdžiais, bet žolė – ne mums“.

Jo didžiulė galva, ašutų ir kailio tumulas, nulinko ir liūdnei pasiekė kietą žemę, o uodegos galiukas visiškoje slegiančioje tyloje irgi atrodė toks pat nusižeminęs kaip ir galva.

Kai atėjo eilė tigrui, jis apsimarinęs išsitiesė ant žemės, tapdamas tikru kilimėliu prie prakartėlės. Paskui akimirksniu drausmingai ir grakščiai atsistojo ir išėjo nieko nepasakęs.

Žirafa tinkamu momentu parodė savo koją ties durų anga ir visi vieningai nutarė, kad tai „užsiskaito“, tarsi ji būtų apėjusi ratą aplinkui prakartėlę. Taip pat ir dramblys, pasitenkino tuo, kad atsiklaupė prie slenksčio ir pamosavo savuoju straubliu kaip koku smilkytuvu, ir tai visiems paliko didelį įspūdį.

Apžėlęs avinas reikalavo tuoju pat jį apkirpti, bet Juozapas padėkojęs įleido nekirtą.

Mama kengūra norėjo padovanoti Jėzui vieną kengūriuką, tikindama, kad tai daro iš visos širdies ir kad namuose dar turi kitų mažyčių. Juozapas tam paprieštaravo ir kengūrai teko pasišalinti. Strutei labiau pasisekė: nutaikiusi tinkamą akimirką, kai niekas nemato, kampe padėjo kiaušinį ir tyliai išėjo. Asilas dovaną aptiko tik kitos dienos rytą. Jis niekada nebuvo matęs kažko tokio didelio ir kieto, tai yra kiaušinio, kad patikėjo, jog tai stebuklas. Juozapas viską paaiškino ir iškepė kiaušiniene.

Žuvis, negalėdamos prisistatyti dėl savo apverktino kvėpavimo sausumoje, pasiuntė savo atstovę žuvėdrą.

Paukščiai aplankė ir paliko savo giesmes, karveliai – meilę, beždžionės – kvailystes, katės – žvilgsnius, purpleliai – švelnų ulbavimą.

Norėjo pasirodyti dar nežinomi gyvūnai, vis laukiantys savo vardo po žeme ar jūros gelmėse, kur visą laiką tvyro naktis be žvaigždžių ir menulio, be metų laikų kaitos.

Ore jautėsi negalinčių ateiti ar vėluojančių sielų plazdenimas, sielų, gyvenančių kitame pasaulio karšte, kurios tuoju pat leidosi į kelią savo mažomis vabzdžių kojytėmis, kuriomis per valandą nužingsniuodavo tik metrą ir kurių gyvenimas buvo toks trumpa, jog negalėjo tikėtis įveikiant daugiau nei penkiasdešimt centimetrų – ir tai, jei labai seksis.

Buvo stebuklų: vėžlys pasiskubino, krokodilas pakeitė savo išvaizdą, begemotas grakščiai priklaupė, papūgos sugebėjo nutilti.

Prieš nusileidžiant saulei vienas įvykis nuliūdino visus. Juozapas, pavargęs nuo vadovavimo šiai demonstracijai, neturėjęs nė kada užkąsti ir būdamas išsiblaškęs, numynė bjaurų vorą, pamiršęs, kad ir jis atėjo pagarbinti vaikelio. Sukrėstas šventojo veidas visus laikinai nuliūdino.

Kai kurie gyvūnai, iš kurių buvo galima tikėtis didesnio nuovokumo, užsibuvo tvartelyje. Jautis turėjo išprašyti laukan kiaunę, voverytę ir barsuką.

Keletas pilkšvų drugelių, pasinaudodami savo spalva, panašia į balkius, pasiliko tvartelyje ir praleido visą naktį virš prakartėlės, bet juos išdavė pirmieji saulės spinduliai ir Juozapas, nenorėdamas nieko išskirti, išvijo visus lauk.

Musės, prašomos išskirti, leido suprasti, kad jos čia buvusios visada ir Juozapas nebeturėjo ką joms atsakyti.

Antgamtiniai reginiai, kuriuos jautis matė, dažnai jam atimdavo kvapą. Įpratęs sulaikyti kvėpavimą kaip Azijos asketai, jis tapo taip pat regėtoju ir būdamas daugiau nuolankus nei išpuikęs jis patyrė tikras ekstazes. Bet skrupulai jį lydėjo trukdydami įsivaizduoti angelus arba šventuosius. Jis jų nematydavo, jei jie realiai neatsidurdavo jo kaimynystėje.

„Vargas man, – galvojo galvijai, išgąsdintas tų pasirodymų, kurie jam atrodė įtartini, – vargšas aš gyvulys, o gal net demonas. Kodėl gi aš, kaip ir jis, turiu ragus, jei niekada niekam nesu padaręs nieko bloga? O jei aš būčiau tik raganius?“

Juozapas pastebėjo jaučio, kuris džiūvo akyse, nerimą.

–Eik lauk paėsti. Tu čia visą dieną piniesi po kojomis, greitai iš tavęs liks tik kaulai ir oda.

Jautis ir asilas išėjo.

–Tikrai tu sulysęs, – pastebėjo asilas, – tavo kaulai tokie smailūs, kad greitai išlys kaip kokie ragai per visą kūną.

–Nekalbėk man apie ragus!

Ir jautis sau kalbėjo: „Jis teisus, reikia gyventi. Štai suėsk šią gražią žolės kuokštą, po to – kitą. Tu įsivaizduoji, kad ji nuodinga? Ne, aš nealkanas. Vis tiek, koks gražus tas vaikelis! Ir tos didelės būtybės, sparnais plevenančios ore. Tas dangiškas pasaulis, kuris persmelkė mūsų tvartelį visai nesusitepdamas. Pirmyn, jauti, ešk, negalvok apie tai. Ir po to nepabusk naktį nuo to gerumo, nuo kurio nutįsta ausys. Nepasilik taip ilgai prie prakartėlės ant vieno kelio, juk po to tau jį skauda. Tavo jaučio oda visai susitrynusi ties sąnariu, dar kiek laiko ir aplipsi musėmis“.

Vieną naktį juodame dangaus skliaute virš prakartėlės budėjo Tauro žvaigždynas. Raudona Aldebarano akis žibėjo netoliese. O ragai, tauro šonai blizgėjo didžiuliais perlais. Jautis didžiavosi matydamas taip gerai apsaugotą vaikelį. Visi ramiai miegojo, net ir asilas, nuleidęs savo ausis, ramiai šnopavo. Bet jautis, nors ir pastiprintas artimo ir draugiško žvaigždyno nepaprasto artumo, jautėsi silpnas. Jis mąstė apie savo aukas Kūdikeliui, savo nenaudingus budėjimus ir juokingą apsaugą.

„Ar tauro žvaigždynas mane matė? – galvojo jis. – Ta didelė raudona akis, kuri grasinančiai spindi, ar ji žino, kad aš čia esu? Tos žvaigždės tokios aukštos, tokios tolimos, kad net nežinai, iš kokios pusės jos žiūri.“

Juozapas, kurį laiką besivartęs savo guolyje, staiga pašoka ir ištiesia rankas į dangų. Jis, paprastai toks valdantis savo veiksmus ir žodžius, prižadina visus, neišskirdamas nė kūdikėlio.

– Mačiau sapne Viešpatį. Turime nedelsdami išvykti. Taip, dėl Erodo, kuris nori paimti Jėzų.

Mergelė paima į rankas vaiką, tarsi žydų karalius jau būtų ant slenksčio su kardu rankoje.

Asilas atsistoja.

– O šitas? – klausia Juozapas rodydamas į jautį.

– Man atrodo, jis per silpnas vykti su mumis.

Jautis nori parodyti, kad jam nieko nėra. Jis stengiasi atsistoti, bet dar niekada nesijautė toks prilipęs prie žemės. Meldamas pagalbos jis žvelgė į Tauro žvaigždyną. Tik iš ten jis dar tikėjosi pagalbos, kad įgautų jėgų išvykti. Dangaus galvijas, visada raudona degančia akimi ir visada profiliu į jautį, nereagavo.

– Štai, jau kelinta diena jis neėda, – sako Mergelė Juozapai.

„O! Suprantu, jie mane čia paliks, – galvoja jautis. – Tai buvo pernelyg baisu, tai negalėjo tęstis. Galiausiai kelyje tebūčiau tik stabdžiu ir kaulų maišu. Mano šonkauliams jau pabodo būti po oda ir jie tenori ilsėtis danguje.

Asilas prisiartina prie jaučio, patrina savo snukį priešai jį, aiškindamas, kad Marija paprašė kaimynės juo pasirūpinti ir kad jam nieko netrūksią. Bet jautis, pusiau užmerktomis akimis, atrodo labai apspangęs.

Mergelė jį pakaso ir sako:

– Bet mes niekur neišeiname, tenorėjome tik tave pagąsdinti!

– Žinoma, mes tuoj grįšime, – priduria Juozapas, – niekur toli nekeliausime naktį.

– Labai graži naktis, – priduria mergelė, – įkvėpsime oro ir vaikui bus gerai, nes paskutiniu metu jis toks pablyškęs.

– Tiesa, – priduria šventas žmogus.

Šventas melas. Jautis viską supranta, bet nenorėdamas trukdyti išvykstančių apsimeta miegą. Tai jo būdas meluoti.

– Jis užmigo, – pastebi mergelė, padėkime prie jo prakartėlės šiaudų, kad jam nieko netrūktų prabudus. Palikime jam ir dūdelę, jis mėgsta groti būdamas vienas.

Jie išeina, sugirgžda tvarto durys.

„Turėjau jas patepti“, – galvoja Juozapas, bijodamas pažadinti jautį, bet tas vis apsimeta miegą.

Durys atsargiai užsidaro.

Kai prakartėlės asilas tampa bėgimo į Egiptą asilu, jautis lieka spoksoti į šiaudus, ant kurių ką tik gulėjo kūdikėlis Jėzus.

Jis žino, kad niekada jų nebelies, kaip ir dūdelės.

Tauro žvaigždynas vienu šuoliu pasiekia zenitą ir vienu smūgiu įstringa danguje, kurio niekada nebepaliks.

Kai praašus atėjo kaimynė, jautis nebeatrajojo.

Jules Supervielle „Le boeuf et l'âne de la crèche“

Iš prancūzų k. vertė ses. Danguolė Gervytė RA